

DE INCLUSIEVE SAMENLEVING IN FRYSLÂN

Hoe inclusief is de Friese samenleving
en is deze toegerust voor de toekomst?

Planbureau Fryslân heeft de afgelopen vier jaar onderzoek gedaan naar de inclusieve samenleving. De onderzoeken zoomden in op mensen die buiten de samenleving vielen of dreigden te vallen, zoals mensen die moeite hebben met lezen en schrijven of migranten. Er werd ook onderzoek gedaan naar bijvoorbeeld mantelzorgers en vrijwilligers. De inzichten van al die onderzoeken komen samen in de rapportage 'De inclusieve samenleving in Fryslân. Hoe inclusief is de Friese samenleving en is deze toegerust voor de toekomst?'

Bekijk de gehele rapportage

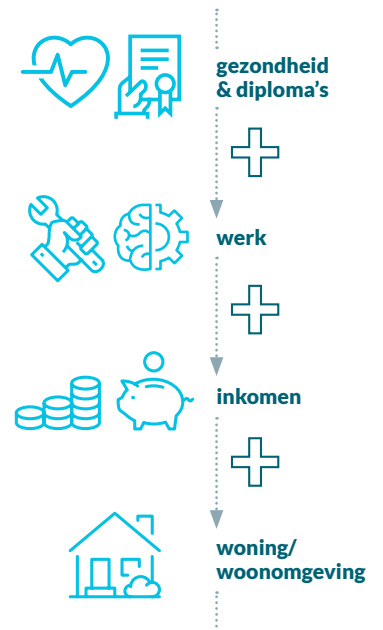
Inclusieve samenleving: iedereen telt mee

Een inclusieve samenleving is een open samenleving waarin iedereen meetelt en waarde heeft, waarbij verschillen worden omarmd en als rijkdom worden gewaardeerd. De inclusieve samenleving staat hoog op de politieke en maatschappelijke agenda: iedereen zou mee kunnen, mogen, willen en moeten doen aan de huidige samenleving. Toch lukt dit niet iedereen, omdat het hen ontbreekt aan voldoende 'kapitaal'.

Minder kapitaal = grotere drempel

Kapitaal bestaat uit een scala aan vaardigheden, eigenschappen, hulpbronnen en verdiensten op persoonlijk, sociaal, economisch en cultureel vlak, zoals een goede gezondheid, bruikbare diploma's, het spreken van de Nederlandse taal, een sociaal netwerk, voldoende inkomen en tevredenheid met de woning en woonomgeving.

Deze thema's beïnvloeden elkaar. Het zijn dus niet zozeer de afzonderlijke thema's die maken dat mensen al dan niet voldoende mee kunnen doen in de huidige samenleving, maar de samenhang en stapeling ervan die gunstig of ongunstig kan uitvallen.

Verschil met 'participatiesamenleving'

De termen 'inclusieve samenleving' en 'participatiesamenleving' worden vaak door elkaar gebruikt, maar verschillen subtiel van elkaar. In een inclusieve samenleving kunnen alle verschillende inwoners gelijwaardig participeren en worden drempels geslecht die deze deelname belemmeren. Het is een *ethische benadering* die gaat over sociale samenhang in diversiteit. De participatiesamenleving is een *beleidsconstruct* dat van burgers verwacht dat ze meedoen aan de samenleving, zoveel mogelijk zelfredzaam zijn en zich inzetten voor anderen en de samenleving.

Fryslân en de inclusieve samenleving in 2040

Fryslân staat voor grote uitdagingen. Het aantal (oudere) ouderen neemt toe, het aantal mensen in de werkzame bevolking neemt af. Eenzaamheid is omvangrijk, de helft van de inwoners heeft overgewicht, een derde heeft één of meer chronische aandoeningen. Er spelen crises op gebieden als wonen, voeding, gezondheid, landbouw en milieu, migratie, financiën en energie.

Wat is er nodig voor een inclusieve samenleving in Fryslân in de komende twintig jaar? Hoe vangen we bijvoorbeeld de groeiende ouderenpopulatie, het toenemende personeelstekort, het afnemende aantal mantelzorgers en de grotere druk op zelf- en samenredzaamheid op? Hoe zorgen we, met al deze uitdagingen, voor een duurzame inclusieve samenleving?

Toekomstlab: Routekaart Gewenste Toekomst

Wat heeft de inclusieve samenleving in Fryslân de komende twintig jaar nodig? Om bij te dragen aan een antwoord op deze vraag organiseerde Planbureau Fryslân in april 2023 een Toekomstlab met twaalf vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en overheden. De deelnemers omschreven een inclusieve samenleving in 2040 waarin iedereen zingeving ervaart, niemand meer in de overlevingsstand hoeft, en waarin lokaal wordt samengewerkt in bijvoorbeeld de voedselproductie. Vanuit dit ideaalbeeld formuleerden ze de praktische stappen ernaartoe. Daarbij keken ze 'omdenkend' naar de huidige crises. Dit Toekomstlab leverde de Routekaart Gewenste Toekomst op, een praktisch instrument voor iedereen die wil meedenken en bijdragen aan de toekomstige inclusieve samenleving.

[Bekijk de Routekaart](#)

Integraal kijken naar complexe kwesties

Het is vaak een stapeling van factoren dat maakt dat mensen niet of onvoldoende mee kunnen doen aan de samenleving. Daarom is het belangrijk te kijken naar de onderlinge samenhang tussen sociale, economische en omgevingsfactoren. Volgens Planbureau Fryslân zijn twee integrale onderzoeksmethodes met name geschikt om de huidige en toekomstige samenleving in Fryslân in beeld te brengen: het *Balansmodel* en de *Routekaart Gewenste Toekomst*.

Het Balansmodel kijkt naar huidige relevante factoren. Thema's die bijdragen aan draaglast of draagkracht worden op een weegschaal gelegd, zodat zichtbaar wordt welke lasten verlicht kunnen worden en welke krachten versterkt.

Bij de Routekaart Gewenste Toekomst wordt vanuit een toekomstbeeld gekeken wat er op de korte, middellange en langere termijn nodig is om dat beeld te realiseren.

Aanbevelingen Planbureau Fryslân

Op basis van ruim vier jaar onderzoek naar de inclusieve samenleving in Fryslân doet Planbureau Fryslân een aantal aanbevelingen. Voor een inclusieve samenleving in Fryslân, nu, maar ook in de toekomst, is onder andere versterken van de burgermaatschappij (vooral ontmoeting en netwerk) en het maatschappelijk middenveld (vooral lokale samenwerking) nodig. Ook belangrijk is het benadrukken van de kracht vanuit de Friese Paradox: Fryslân is ondanks de lagere economische standaard een gelukkige provincie met een sterke Mienskip. Een volledig inclusieve samenleving is overigens een illusie. Beter is het om te spreken van een inclusieve houding, een voortdurend streven naar inclusie in een gezamenlijk zoekproces: "Inclusieve samenleving is een werkwoord."

Planbureau Fryslân
Doelestraat 8a
8911 DX Leeuwarden
(058) 234 85 00
info@planbureaufryslan.nl
www.planbureaufryslan.nl

Deze uitgave is een samenvatting van de rapportage 'De inclusieve samenleving in Fryslân. Hoe inclusief is de Friese samenleving en is deze toegerust voor de toekomst?'
Voor meer informatie: www.planbureaufryslan.nl

© Planbureau Fryslân, 2023.

Verveelvoudigen is toegestaan, mits Planbureau Fryslân als bron wordt vermeld.

[Bekijk de gehele rapportage](#)